

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Projektowanie uniwersalnej kultury - dostępność w instytucjach kultury

Zadanie 1 Przedsięwzięcie szkoleniowe

Strategia wdrażania dostępności w oparciu o Model Dostępnej Kultury

Dokument służy wypracowaniu strategii wdrażania dostępności w instytucji kultury. Wskazuje najważniejsze zagadnienia i obszary, które muszą być wzięte pod uwagę w sytuacji tworzenia planu inicjowania i rozwijania dostępności w oparciu o Model Dostępnej Kultury.

Regulamin zadania 1 w projekcie „Projektowanie uniwersalnej kultury – dostępność w instytucjach kultury”, definiuje Strategię wdrożenia modelu dostępności jako – dokument opisujący sposób wdrożenia modelu dostępności, uwzględniający m.in. cele i harmonogram działań, dobór narzędzi niezbędnych do tworzenia oferty kulturalnej z partycypacyjnym udziałem grupy docelowej, opis zasad komunikacji z grupą docelową oraz interesariuszami działań IK, sposobu identyfikacji potrzeb i doboru środków ich zaspokajania, identyfikację ryzyk, sposoby weryfikacji sukcesu oraz niezbędne zasoby.

Tworzenie strategii ma być Wynikiem ciągu szkoleń i sesji tutorskich oraz pracy nad autodiagnozą, które są zaproponowane każdej instytucji kultury włączonej w to działanie.

Opracowywanie strategii jest pomyślane jako proces, w który należy zaangażować jak najwięcej pracowników i pracownic każdej instytucji. Punktem wyjścia do tworzenia strategii jest obecna, zidentyfikowana w całym spektrum działań projektowych sytuacja instytucji kultury. W oparciu o ten stan proponujemy stworzyć strategię w dwóch wymiarach – planu krótkoterminowego i długoterminowego. Spojrzenie na instytucję w tych dwóch wymiarach pozwoli, naszym zdaniem, najlepiej przygotować się do wdrażania zmian systematycznych, efektywnych i odpowiadających rzeczywistym możliwościom instytucji kultury. Pozwoli też odpowiedzieć na oczekiwania odbiorców ze szczególnymi potrzebami, zwłaszcza osób z niepełnosprawnością i osób starszych.

Dokument wskazuje elementy, które można wziąć pod uwagę przy budowaniu strategii wdrażania dostępności w oparciu o Model Dostępnej Kultury. Poszczególne punkty/obszary mogą zostać dowolnie rozszerzone według uznania instytucji kultury, uwspólnione z procedurami wewnętrznymi instytucji lub dostosowane do już istniejących dokumentów.

Stan obecny

Rodzaj instytucji kultury, zespół i podejmowane działania

Wypełniając ten punkt można skorzystać z opublikowanego na stronie www instytucji, a wymaganego przez Ustawę o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, opisu działań podejmowanych przez IK. **Limit słów:** maksymalnie 500. W tej części proszę uwzględnić zwłaszcza:

1. Nazwę, rodzaj instytucji kultury i założenia programowe.

Książnica Beskidzka to biblioteka publiczna o charakterze regionalnym. Instytucja pełni rolę centrum życia społecznego i edukacyjnego, rozwija czytelnictwo, wspiera integrację międzypokoleniową, podnosi kompetencje kadr, realizuje projekty kulturalne i edukacyjne, działa na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami, buduje otwartą przestrzeń kultury dostępną dla wszystkich mieszkańców.

2. Zespół, kompetencje pracowników i pracownic.

Książnica Beskidzka posiada Koordynatorkę ds. dostępności oraz zespół ds. dostępności. Biblioteka stara się również wprowadzać różne kursy dla swoich pracowników. Są to między innymi kursy biblioterapeutyczne dla osób prowadzących zajęcia, liczne spotkania dotyczące pracy z osobami o szczególnych potrzebach, webinary o szerokiej tematyce związanej z dostępnością, spotkania dotyczące projektowania uniwersalnego, a także różne projekty budujące naszą świadomość („Kultura bez barier”, „Biblioteka dla wszystkich”) oraz rozwijające wiedzę.

3. Działania będące w stałej ofercie instytucji oraz działania nietypowe, podjęte na przykład w ostatnim roku działalności.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

W Książnicy Beskidzkiej prowadzimy zajęcia z biblioterapii, muzykoterapii („Śpiewane spotkania z poezją”), filmoterapii, gier planszowych (klub Szach-Mat), programowania Lego-WeDo, storytellingu, arteterapii i psychodramy, uzupełnione o elementy relaksacyjne i ruchowe. Zajęcia odbywają się w bibliotece. Dla grup terapeutycznych przygotowujemy również aktywizację zawodową poprzez zapoznanie z funkcjonowaniem działów biblioteki. Czytelnikom udostępniamy kody Legimi, Empik Go, Ibuk libra i audiobooki. Uczestniczymy w corocznym pikniku Bielskiego Centrum Psychiatrii z bookcrossingiem. Współpracujemy z Fundacją Felicitas i Bielskim Centrum Psychiatrii, które dwa razy do roku organizują u nas kiermasze świąteczne. W bibliotece działa sala konferencyjna, częściowo dostępna dla uczestników spotkań, z powodu braku pętli indukcyjnej.

Na początku 2024 roku powstała Sekcja dla Młodzieży (Beka). Kadra ukończyła kursy wspierające dobrostan osób młodych, organizowane są korepetycje, warsztaty z psychologiem i spotkania integrujące młodzież. Od roku prowadzimy także Kafejkę językową dla osób z Ukrainy, ułatwiając integrację i budowanie grup wsparcia. Co roku uczestniczymy w imprezach plenerowych, m.in. promując akcję „Książka na receptę”.

Filia Integracyjna oferuje biblioterapię dla dzieci w spektrum autyzmu oraz dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, Klub Rodzica, wypożyczanie czytań i audiobooków, używany jest sprzęt sensoryczny, seanse filmowe z audiodeskrypcją i konkursy czytelnicze dla osób z dysfunkcją wzroku.

Dla seniorów organizujemy warsztaty komputerowe i wprowadzające w świat nowych technologii. „Książka do domu” to stała inicjatywa dla osób, które nie mogą samodzielnie odwiedzać biblioteki – pracownicy dostarczają im zamówione tytuły i pomagają w wyborze nowych.

4. Współpracę ze środowiskami, organizacjami i podmiotami lokalnymi, nie tylko związanymi z osobami z niepełnosprawnością i osobami starszymi.

Od kilku lat prowadzimy regularną współpracę z Fundacją Felicitas i Bielskim Centrum Psychiatrii. Uczestnikami zajęć są osoby o szczególnych potrzebach we wszystkich obszarach. Polega ona na prowadzeniu cyklicznych zajęć o różnorodnej tematyce, współorganizowaniu kiermaszy świątecznych,

uczestnictwie w corocznym pikniku. Regularnie współpracujemy z przedszkolami i szkołami terapeutycznymi, klubami seniora, świetlicami środowiskowymi, Krajowym Towarzystwem Autyzmu, Domami Samopomocy czy też rodzinami osób w nauczaniu domowym.

Ponadto w Bielsku – Białej pojawił się pomysł dotyczący stworzenia sieci koordynatorek ds. Dostępności, działających w różnych instytucjach kultury. Odbyło się już pierwsze spotkanie, którego celem było zaprezentowanie naszych instytucji w kontekście dostępności. Spotkanie jest początkiem budowania kontaktów, co daje możliwość konsultowania się z innymi koordynatorkami.

Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach

Proszę opisać dotychczas przeprowadzone działania, które miały na celu diagnozę potrzeb środowisk osób z niepełnosprawnościami, w tym działania o charakterze badawczym, animacyjno-badawczym czy sieciującym. Proszę uwzględnić zaangażowanie pracowników i pracownic instytucji kultury w takie działania, sytuacje wykorzystania zewnętrznych ekspertów, wskazać kontekst podjętych dotychczas działań.

Limit słów: maksymalnie 500.

Naszym podstawowym sposobem badania potrzeb użytkowników jest rozmowa i codzienny kontakt z czytelnikiem. W trakcie obsługi czytelnicy bardzo często wyrażają swoje zdanie dotyczące różnych obszarów dostępności, a ich różnorodne perspektywy sprawiają, że słuchając o nich, wiemy, co jest największym problemem w naszej instytucji. Nawiązanie relacji z czytelnikiem sprawia, że chętniej wyraża on swoje zdanie (czego podstawą może być rozmowa o książkach czy wydarzeniach literackich).

W trakcie lub po zajęciach biblioterapeutycznych rozmawiamy z terapeutami i opiekunami grup, by zyskać większą wiedzę dotyczącą potrzeb naszych odbiorców. Rozmawiamy o planowanych wydarzeniach i zajęciach. Ponadto rozmawiamy z uczestnikami zajęć i wydarzeń - tymi którzy są w stanie komunikować się - po zakończeniu spotkań. Podobnie dzieje się w przypadku naszych zajęć dla dzieci i młodzieży, kiedy słuchamy tego, co mówią.

Planując wydarzenia pozostajemy w stałym kontakcie z przedstawicielami organizacji i współpracujemy z nimi, korzystając z posiadanej przez nich wiedzy.

W ubiegłym roku przeprowadziliśmy ankietę satysfakcji czytelnika we wszystkich filiach Książnicy Beskidzkiej. Dotyczyła ona nie tylko naszej oferty udostępnianych zbiorów, prowadzonych wydarzeń (cyklicznych i pojedynczych), ale też najpilniejszych potrzeb dotyczących dostępności.

Aktualnie przeprowadzamy ankietę dotyczącą wydarzeń kulturalnych, której wyniki przeanalizujemy w październiku bieżącego roku.

Opis głównych barier dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych w zakresie realizacji działań kulturalnych.

Opis należy sporządzić z uwzględnieniem Modelu dostępnej kultury – etapów podróży odbiorcy lub obszarów dostępności, w zależności od sytuacji.

Limit słów: maksymalnie 500.

Pozyskanie informacji o wydarzeniu:

Częściowo dostępna strona internetowa (wzrok, słuch, ruch, czucie, rozumienie) -
Brak przedprzewodnika (ruch, czucie i rozumienie)
Brak tekstu ETR i tłumaczenia na PJM dostępnego na stronie internetowej (wzrok, słuch, czucie, rozumienie)
Brak przenośnej i stanowiskowej pętli indukcyjnej (słuch)
Brak oprogramowania do komunikacji alternatywnej (typu Mówik, TIM) (słuch, rozumienie)

Proces zakupu biletów:

Brak przenośnej pętli indukcyjnej (słuch)

Droga na wydarzenie i z powrotem:

Brak widocznej z daleka tablicy informującej o lokalizacji biblioteki (słuch, czucie, rozumienie)
Brak pobliskich przystanków komunikacji miejskiej (wzrok, ruch, czucie, rozumienie)

Poruszanie się po przestrzeni instytucji:

Brak piktogramów z komunikacją alternatywną w oznakowaniu przestrzeni (słuch, ruch, czucie, rozumienie)
Brak oznaczeń punktowych Braille oraz tyflografiki (wzrok)
Brak przenośnej pętli indukcyjnej oraz informacji głosowej dotyczącej rozkładu pomieszczeń w bibliotece (słuch)

Niedostępna czytelnia ze względu na schody, zbyt wysoki próg, nieporęczne drzwi - brak dostępu do czytelnia uniemożliwia nie tylko dostęp do wszystkich materiałów bibliotecznych, ale wyklucza niektóre osoby z udziału w warsztatach, które odbywają się w tej przestrzeni (wzrok, ruch, czucie, rozumienie)

Niedostępna czytelnia regionalna ze względu na zbyt wąskie drzwi i wysoki próg - brak dostępu do czytelnia uniemożliwia nie tylko dostęp do wszystkich materiałów bibliotecznych, ale wyklucza niektóre osoby z udziału w warsztatach, które odbywają się w tej przestrzeni (wzrok, ruch, czucie, rozumienie)

Zbyt wysoka lada w wypożyczalni dla dorosłych (ruch)

Brak sprzętu ewakuacyjnego dla osób ze szczególnymi potrzebami (wzrok, słuch, ruch, czucie, rozumienie)

Niewystarczające dostosowanie sali do potrzeb uczestników zajęć. Brak możliwości oddzielenia przestrzeni, gdzie znajdują się różne elementy np. sensoryczne od przestrzeni, gdzie prowadzone są zajęcia, wyeliminowanie bodźców rozpraszających w trakcie prowadzenia zajęć (czucie, rozumienie) – Filia Integracyjna

Za wysoki próg w drzwiach wejściowych, drzwi wejściowe są ciężkie i trudno je otworzyć, drugie drzwi wejściowe oraz trzecie drzwi wejściowe, wahadłowe, utrudniają swobodne wejście do biblioteki (ruch, rozumienie) – Filia Integracyjna

Za wysoki próg w drzwiach na taras (ruch, rozumienie) – Filia Integracyjna

Brak oprogramowania do komunikacji alternatywnej (typu Mówik, TIM) (słuch, rozumienie) – Filia Integracyjna

Doświadczenie wydarzenia:

Brak piktogramów z komunikacją alternatywną w oznakowaniu przestrzeni (słuch, ruch, czucie, rozumienie)

Brak oznaczeń punktowych Braille oraz tyflografiki (wzrok)

Brak przenośnej pętli indukcyjnej oraz informacji głosowej dotyczącej rozkładu pomieszczeń w bibliotece (słuch)

Niedostępna czytelnia ze względu na schody, zbyt wysoki próg, nieporęczne drzwi (wzrok, ruch, czucie, rozumienie)

Niedostępna czytelnia regionalna ze względu na zbyt wąskie drzwi i wysoki próg (wzrok, ruch, czucie, rozumienie)

Brak sprzętu ewakuacyjnego dla osób ze szczególnymi potrzebami (wzrok, słuch, ruch, czucie, rozumienie)

Niewystarczające dostosowanie sali do potrzeb uczestników zajęć (czucie, rozumienie) - brak możliwości oddzielenia przestrzeni, gdzie znajdują się różne elementy np. sensoryczne od przestrzeni, gdzie prowadzone są zajęcia, wyeliminowanie bodźców rozpraszających w trakcie prowadzenia zajęć

Za wysoki próg w drzwiach wejściowych, drzwi wejściowe są ciężkie i trudno je otworzyć, drugie drzwi wejściowe oraz trzecie drzwi wejściowe, wahadłowe, utrudniają swobodne wejście do biblioteki (ruch, wzrok)

Za wysoki próg w drzwiach na taras (ruch, rozumienie)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Brak oprogramowania do komunikacji alternatywnej (typu Mówik, TIM) (słuch, rozumienie)

Utrzymanie kontaktu z instytucją

Brak w pełni dostępnej strony internetowej (słuch, wzrok, ruch, czucie, rozumienie)

Opis najważniejszych potrzeb w zakresie tworzenia oferty instytucji kultury dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych

Proszę opisać kluczowe potrzeby instytucji w zakresie wdrażania i rozwijania dostępności, które ujawniły się przed rozpoczęciem udziału w projekcie „Projektowanie Uniwersalne Kultury” oraz w trakcie przedsięwzięcia szkoleniowego. **Limit słów:** maksymalnie 500.

Książnica Beskidzka od wielu lat konsekwentnie działa na rzecz włączania społecznego i budowania przestrzeni otwartej dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od wieku, sprawności czy sytuacji życiowej. Naszym priorytetem jest stworzenie oferty, która odpowiada na potrzeby osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, zarówno w wymiarze architektonicznym, cyfrowym, jak i komunikacyjno - informacyjnym. Dążymy do tego, aby biblioteka była miejscem dostępnym i przyjaznym, gdzie nikt nie czuje się wykluczony z możliwości korzystania z podstawowych usług, takich jak wypożyczanie zbiorów, ale także z bogatej oferty kulturalno-edukacyjnej.

Dostępność w naszym rozumieniu to nie tylko likwidacja barier architektonicznych czy instalacja nowoczesnych urządzeń, ale także uwzględnienie całego spektrum wyzwań, z którymi mierzą się nasi użytkownicy. Obejmuje to również potrzeby osób wrażliwych sensorycznie, które wymagają specjalnie dostosowanych przestrzeni, odpowiedniej aranżacji czy wyciszenia bodźców. Pragniemy, aby Książnica była miejscem otwartym i bezpiecznym, w którym każdy może odnaleźć przestrzeń dla siebie. Równie ważne są działania skierowane do seniorów – stanowią oni istotną część naszej bibliotecznej wspólnoty i oczekują zarówno na interesujące spotkania czy zajęcia, jak i na drobne, lecz niezwykle potrzebne udogodnienia, które realnie ułatwiają im codzienne korzystanie z biblioteki.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Pomimo szerokiej i różnorodnej oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych, dostrzegamy potrzebę dalszego ich rozwijania. Rozmowy ze specjalistami oraz bezpośredni kontakt z naszymi użytkownikami pokazują, że dla osób neuroróżnorodnych szczególnie ważna jest możliwość wspólnej wymiany doświadczeń i lepszego poznawania się nie tylko w przestrzeni Książnicy, ale również poza nią. Planujemy zapraszać ekspertów z zakresu psychologii, ale także samorzeczników, którzy mogą dzielić się własnym doświadczeniem i być wzorem dla innych. Ważną rolę odegrają również spotkania środowiskowe, takie jak akcja „wypożycz bibliotekarza”, czy wyjazdy do domów opieki i szpitali psychiatrycznych, które pozwolą nam lepiej zrozumieć funkcjonowanie wybranych grup i odpowiedzieć na ich rzeczywiste potrzeby.

Istotnym elementem nowych działań jest także poszerzenie oferty o warsztaty uczące technik relaksacyjnych, prawidłowego oddechu oraz zajęcia wspierające równowagę psychiczną i emocjonalną. Chcemy, aby biblioteka była miejscem, w którym można nie tylko rozwijać intelekt i pasję, ale także zadbać o zdrowie psychiczne i dobrostan. Użytkownicy wskazują również na potrzebę większej liczby spotkań muzycznych i teatralnych, które w naturalny sposób integrują różne grupy wiekowe, sprzyjają emocjonalnemu otwarciu i dają możliwość twórczego wyrazu.

Książnica Beskidzka już dziś jest miejscem znanym osobom o szczególnych potrzebach, które czują się u nas bezpiecznie i chętnie uczestniczą w wydarzeniach. To ogromny atut, ponieważ łatwiej im przyjść na koncert, spektakl czy festiwal literacki do przestrzeni, którą znają, niż do instytucji obcej i budzącej niepokój. Właśnie dlatego tak ważne jest rozwijanie naszej oferty o dodatkowe formy przekazu, nowoczesne narzędzia komunikacji i coraz ciekawsze rozwiązania edukacyjne. Dzięki temu możemy zapewnić naszym użytkownikom nie tylko udział w kulturze, ale także możliwość budowania relacji, rozwijania pasji i odnajdywania własnego miejsca w społeczności lokalnej. Odpowiadając na potrzeby osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, widzimy swoją rolę nie tylko jako instytucji udostępniającej książki czy przestrzeń wydarzeń, ale przede wszystkim jako miejsca budującego więzi społeczne i poczucie przynależności. Biblioteka staje się tu symbolem otwartości, przestrzenią, w której każdy, niezależnie od wieku, sprawności czy wrażliwości sensorycznej, może odnaleźć coś dla siebie. Wzmacnianie takiej roli jest

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

kluczowe zarówno dla jakości życia mieszkańców, jak i dla tworzenia spójnej, solidarnej społeczności lokalnej.

Ogólna ocena dostępności instytucji kultury dla osób z niepełnosprawnościami

Proszę zaznaczyć na skali od 0 do 10, gdzie 0 oznacza całkowity brak dostępności, a 10 pełną dostępność.

Ogólna ocena dostępności instytucji kultury										
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Cele w zakresie poprawy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych

Cele instytucji w zakresie poprawy dostępności instytucji dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych perspektywie krótkoterminowej, to jest do końca 2026 roku. Limit słów: maksymalnie 500.

Uwaga: cele muszą być powiązane z opisem barier i potrzebami.

Gmach Główny Książnicy Beskidzkiej został oddany do użytku w 1973 roku, a jego utrzymanie wymaga nieustannych remontów. Wszystkie nasze prace budowlane uwzględniają standardy dostępności.

Zapewnienie dostępu do wszystkich pomieszczeń i zbiorów dla osób ze szczególnymi potrzebami na terenie naszej placówki poprzez zamontowanie platformy schodowej, wymianę ciężkich, nieporęcznych drzwi na bardziej praktyczne w obsłudze, usunięcie wszystkich progów na terenie biblioteki, dostosowanie szerokości drzwi do uznanej przez normy dostępności, obniżenie lady bibliotecznej zgodnie z normami.

Zwiększenie dostępności strony internetowej i social mediów m.in. poprzez wprowadzenie tekstów ETR i tłumaczenia na PJM, napisanie przedprzewodnika i zastosowanie się do wytycznych zgodnych z najnowszymi wymogami.

Zwiększenie stopnia bezpieczeństwa naszej placówki poprzez zakup sprzętu ewakuacyjnego dla osób ze szczególnymi potrzebami, przeprowadzenie szkolenia

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

dotyczącego ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami oraz opracowanie procedur dotyczących takiej ewakuacji.

Równie istotne jest wyposażenie w narzędzia komunikacji alternatywnej (np. oprogramowanie Mówik, TIM, piktogramy AAC), które pomagają osobom z zaburzeniami mowy wyrażać myśli i emocje oraz aktywnie uczestniczyć w zajęciach. Dzięki temu kompleksowemu podejściu osoby autyści mogą pokonać bariery komunikacyjne i sensoryczne, w pełni korzystając z edukacyjnych i kulturalnych możliwości.

Zakup pętli indukcyjnych, które ułatwią osobom z dysfunkcją słuchu porozumiewanie się oraz pełniejsze uczestnictwo w kulturze.

Wprowadzenie oznaczeń punktowych w alfabecie Braille oraz montaż czytelnej, widocznej z daleka tablicy informacyjnej są niezbędne dla zapewnienia osobom niewidomym samodzielnej orientacji i łatwego dostępu do biblioteki. Oznaczenia umożliwiają bezpieczne poruszanie się po przestrzeni, a tablica ułatwia odnalezienie placówki już z ulicy. Organizowanie bezpośrednich spotkań dla niewidomych z autorami i twórcami kultury wzbogaca ich doświadczenia, umożliwiając aktywne uczestnictwo i osobisty kontakt z literaturą, co jest kluczowe dla integracji i dostępu do kultury.

Nowa aranżacja sali zajęciowej na Filii Integracyjnej, eliminująca zbędne bodźce wzrokowe, jest kluczowa dla osób w spektrum autyzmu, które często mają zwiększoną wrażliwość sensoryczną. Nadmiar bodźców może wywoływać u nich stres, dezorientację i trudności z koncentracją, co ogranicza możliwość pełnego korzystania z oferty biblioteki. Redukcja nadmiaru elementów wizualnych oraz stworzenie przyjaznego, spokojnego otoczenia pozwala na wyciszenie i lepsze przygotowanie do odbioru kultury.

Doposażenie sali w specjalistyczne narzędzia sensoryczne na Filii Integracyjnej – takie jak materiały dotykowe, książki aktywizujące, książki do czytania uczestniczącego, pomoce wraźeniowe, elementy dźwiękowe – umożliwia autystom aktywne doświadczanie kultury, wykraczające poza bierne uczestnictwo. Takie podejście sprzyja lepszemu rozumieniu i przeżywaniu przekazu literackiego oraz artystycznego.

W ramach posiadanych środków finansowych przeprowadzenie szkoleń w szerokiej tematyce dostosowania instytucji kultury dla osób ze szczególnymi potrzebami [m.in.](#) szkolenia z trzystopniowego kursu biblioterapii dla nowozatrudnionych pracowników.

Cele instytucji w zakresie poprawy dostępności instytucji dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych w perspektywie długookresowej, to jest do końca 2030 roku. Limit słów: maksymalnie 500.

Uwaga: cele muszą być powiązane z opisem barier i potrzebami.

W opisywanym projekcie pragniemy skupić się na dwóch konkretnych miejscach: Gmachu Głównym oraz Filii Integracyjnej, ponieważ chcemy, żeby te dwa miejsca były przykładami pod względem dostępności dla innych filii. Książnica Beskidzka składa się z osiemnastu różnych filii rozsianych po całym mieście. Poza Gmachem Głównym wszystkie pozostałe filie znajdują się w pomieszczeniach wynajmowanych od różnych podmiotów. Niemniej, nie wolno nam lekceważyć pozostałych filii z wielu powodów. W mniejszych bibliotekach użytkownicy bardzo często czują się bardziej związani z bibliotekarzem, szczególnie w przypadku starszych ludzi, dla których poruszanie się autobusami lub dojazd do centrum miasta komunikacją miejską czasami jest wręcz niemożliwy. W związku z tym w następnych latach chcielibyśmy móc pracować nad dostępnością we wszystkich filiach Książnicy Beskidzkiej.

Na obecnym etapie wiemy, że w niedalekiej przyszłości odbędą się remonty dwóch naszych placówek i będą one zaprojektowane zgodnie z standardami dostępności architektonicznej oraz informacyjno-komunikacyjnej.

Należy pamiętać, że dostępność nigdy nie jest tematem zamkniętym. Osoby zajmujące się dostępnością cały czas doksztalcają się i zdobywają nowe informacje. Naszym celem będzie kształcenie i zdobywanie wiedzy w temacie dostępności. Wiele naszych placówek prowadzi profile w social mediach, ale stosunkowo niewielu pracowników wie, jak prowadzić je w pełni dostępnie.

Z nowoczesnych rozwiązań zależy nam również na zamontowaniu książkomatu, który umożliwi nam wypożyczanie materiałów bibliotecznych poza godzinami otwarcia biblioteki. Materiały biblioteczne mogłyby być zamawiane przez naszych czytelników przez aplikację, przygotowywane przez bibliotekarzy i odbierane przez czytelników z książkomatu. Inkluzywność naszej biblioteki mogłaby zostać zwiększona przez zamontowanie self checków, czyli punktów gdzie czytelnik sam może oddać wypożyczone oraz wypożyczyć wybrane książki.

Planowany sposób pomiaru osiągnięcia celu krótkoterminowego.

Należy podać nazwę i definicję wskaźnika, jego wartość oraz sposób pomiaru.

Limit słów: maksymalnie 500.

1.Liczba wdrożonych rozwiązań cyfrowych zwiększających dostępność

Definicja: Utworzenie i uruchomienie nowej strony internetowej biblioteki zgodnej z międzynarodowymi standardami dostępności WCAG 2.1 AA oraz uzupełnionej o treści w ETR i tłumaczenia na PJM.

Wartość docelowa: 1 nowa strona internetowa

Sposób pomiaru: protokół odbioru strony, testy zgodności z WCAG, zrzuty ekranu strony, link aktywny do strony.

2.Liczba zrealizowanych udogodnień architektonicznych

Definicja: Liczba wprowadzonych rozwiązań infrastrukturalnych zgodnych z normami dostępności (np. platforma schodowa, poszerzenie drzwi, obniżenie lady, usunięcie progów).

Wartość docelowa: min. 5 rozwiązań

Sposób pomiaru: protokół odbioru prac, dokumentacja fotograficzna, faktury.

3.Liczba zakupionych i wdrożonych narzędzi komunikacji alternatywnej

Definicja: Narzędzia wspomagające komunikację (np. Mówik, TIM, zestaw piktogramów AAC).

Wartość docelowa: min. 3 narzędzia

Sposób pomiaru: dokumentacja zakupu, protokół przekazania sprzętu do użytku.

4.Liczba zrealizowanych udogodnień dla osób z dysfunkcją wzroku

Definicja: Oznaczenia w alfabecie Braille, montaż tablicy informacyjnej, dodatkowe wydarzenia dla osób niewidomych.

Wartość docelowa: min. 2 udogodnienia + 2 wydarzenia rocznie

Sposób pomiaru: dokumentacja fotograficzna, program wydarzeń, lista obecności uczestników.

5.Liczba wprowadzonych zmian aranżacyjnych w sali zajęciowej

Definicja: Redukcja bodźców wzrokowych, wyposażenie w pomoce sensoryczne, książki aktywizujące, elementy dotykowe i dźwiękowe.

Wartość docelowa: 1 sala dostosowana + min. 10 elementów sensorycznych

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Sposób pomiaru: dokumentacja fotograficzna, inwentaryzacja zakupionych materiałów.

6. Wzrost liczby osób ze szczególnymi potrzebami uczestniczących w zajęciach warsztatowych i biblioterpii

Definicja: Liczba uczestników warsztatów, spotkań i zajęć prowadzonych przez bibliotekę, którzy należą do grup osób ze szczególnymi potrzebami, w porównaniu do danych wyjściowych sprzed realizacji projektu.

Wartość bazowa (stan na koniec 2024 r.): 1194 osoby rocznie

Wartość docelowa: ok 1800 osób rocznie

Sposób pomiaru: listy obecności z zaznaczeniem uczestnictwa osób ze szczególnymi potrzebami, statystyki biblioteczne, dokumentacja fotograficzna wydarzeń.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan działań na rzecz osiągnięcia postawionych celów

Opis działań planowanych do podjęcia w perspektywie krótkoterminowej, to jest do końca 2026 roku.

Działania muszą być zgodne z diagnozą: opisem głównych barier dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych oraz opisem najważniejszych potrzeb w zakresie tworzenia oferty instytucji kultury dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

Musi być widoczny ich związek z postawionym celem/celami. Działania muszą być zgodne z Modelem dostępnej kultury – wskazywać na obszar dostępności, etap podróży odbiorcy oraz krok, którego/których będą dotyczyły. Katalog działań musi być sporządzony w taki sposób, by wiadomo było, które są zależne od ewentualnego otrzymania grantu w II etapie projektu, a które zostaną zrealizowane niezależnie.

Limit słów: maksymalnie 500.

Bielsko-Biała, jako Polska Stolica Kultury, stawia na pełną dostępność oferty kulturalnej. Nasze działania obejmują każdy etap podróży odbiorcy – od pierwszego kontaktu z informacją, przez uczestnictwo w wydarzeniu i poruszanie się po przestrzeni, po utrzymanie kontaktu z instytucją.

Kontynuujemy biblioterapię, zapraszając grupy do warsztatów z certyfikowaną terapeutką Wandą Matras-Mastalerz. To szansa na wzbogacenie wiedzy pracowników i poszerzenie metod pracy z osobami o szczególnych potrzebach. Uczestnicy będą mogli brać udział w spacerach uważności, lasoterapii, wycieczkach górskich, a także w zajęciach rękodzielniczych i arteterapii, które rozwijają zdolności manualne i wspierają osoby starsze czy z niepełnosprawnościami.

Planujemy uruchomić w pełni dostępną stronę internetową z przewodnikiem w języku prostym, tłumaczeniami na ETR i PJM. Ułatwimy dostęp do informacji dzięki zakupowi pętli indukcyjnych oraz programów do komunikacji alternatywnej (Mówik, Tim). Biblioteka zostanie lepiej oznakowana, z tyflografiką, Braille'em, piktogramami i systemem totopoint. Drzwi i lamy na terenie biblioteki dostosujemy do standardów dostępności, a w całej instytucji zamontujemy wizualno-głosowy system informacji.

Zwiększymy bezpieczeństwo naszych odbiorców poprzez zakup sprzętu ewakuacyjnego dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Filia Integracyjna skupi się na potrzebach osób w spektrum autyzmu i z dysfunkcją wzroku. Chcemy stworzyć przyjazną przestrzeń, w której każdy może aktywnie uczestniczyć w kulturze. Ważnym projektem będzie teledysk tworzony wspólnie z osobami w spektrum autyzmu, pokazujący ich życie i potrzeby, a zarazem budujący empatię i świadomość społeczną.

W kwietniu 2026, z okazji Światowego Dnia Autyzmu, odbędą się m.in.:

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- spotkanie z Ewą Furgał, autorką książki *Autentyczna w spektrum*,
- warsztaty żonglerki funkcjonalnej,
- wielozmysłowe warsztaty robienia mydełek z teatrykiem *Pszczola i jej kwiat*,
- recyklingowe zajęcia „Anioły z tkaniny”,
- występy teatrów angażujących publiczność.

Rok 2026 przyniesie także cykl warsztatów dla osób w spektrum, takich jak „Przygoda z naturą”, „Doznania pełne słodczy”, „Muzyka naszych odczuć” czy „Scena łączy”. Zajęcia angażować będą zmysły – dotyk, zapach, smak, dźwięk i ruch – sprzyjając wyciszeniu, rozwijaniu emocji i komunikacji. Wszystko oparte będzie na tekstach literackich, w przestrzeni dostosowanej sensorycznie, z wyeliminowanymi zbędnymi bodźcami.

W planach mamy również spotkanie autorskie z Martą Obuch, skierowane do członków Polskiego Związku Niewidomych i szerokiej publiczności.

Filia Integracyjna przejdzie dodatkowe zmiany infrastrukturalne: usprawnione zostaną drzwi wahadłowe i zewnętrzne, a sala zajęciowa zostanie dostosowana do komfortu uczestników.

Opis działań planowanych do podjęcia w perspektywie długoterminowej, to jest do końca 2030 roku.

Działania muszą być zgodne z diagnozą: opisem głównych barier dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych oraz opisem najważniejszych potrzeb w zakresie tworzenia oferty instytucji kultury dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Musi być widoczny ich związek z postawionym celem/celami. Działania muszą być zgodne z Modelem dostępnej kultury – wskazywać na obszar dostępności, etap podróży odbiorcy oraz krok, którego/których będą dotyczyły. Katalog działań musi być sporządzony w taki sposób, by wiadomo było, które są zależne od ewentualnego otrzymania grantu w II etapie projektu, a które zostaną zrealizowane niezależnie. **Limit słów:** maksymalnie 500.

Książnica Beskidzka, jako instytucja kultury otwarta na wszystkich użytkowników, stawia sobie za cel nieustanny rozwój w obszarze dostępności. Nasze działania koncentrują się zarówno na zapewnieniu równego dostępu do oferty bibliotecznej, jak i na budowaniu świadomości społecznej dotyczącej potrzeb różnych grup odbiorców.

Jednym z priorytetów na najbliższe lata jest zwiększenie dostępności poszczególnych placówek. Planujemy prowadzenie regularnych szkoleń dla pracowników, dzięki którym będą oni lepiej przygotowani do wspierania osób o

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

zróżnicowanych potrzebach. Pragniemy stworzyć zespół elastyczny, świadomy i wrażliwy na kwestie równego dostępu, tak aby każdy użytkownik – niezależnie od wieku, sprawności czy sytuacji życiowej – czuł się w naszych przestrzeniach swobodnie i bezpiecznie.

Równolegle będziemy rozwijać stronę internetową Książnicy Beskidzkiej, dbając o to, by była zgodna z najnowszymi standardami i wytycznymi w zakresie dostępności cyfrowej. Dzięki temu także osoby korzystające z technologii wspomagających, takich jak czytniki ekranu, będą mogły w pełni korzystać z naszej oferty online.

Kontynuować będziemy współpracę z instytucjami i organizacjami, które od lat wspierają naszą misję. Wspólne działania, takie jak udział w corocznym Pikniku w Bielskim Centrum Psychiatrii, organizacja kiermaszów tematycznych, obchody Dnia Zdrowia Psychicznego czy Dnia Autyzmu, zostaną dodatkowo wzbogacone o rozwiązania zapewniające dostępność przestrzenną i organizacyjną. Planujemy także nawiązywać nowe kontakty podczas spotkań koordynatorek, co pozwoli na realizację kolejnych wspólnych projektów.

Chcemy jeszcze mocniej otworzyć się na głos osób z niepełnosprawnościami poprzez wprowadzenie konsultacji społecznych. Będzie to okazja, aby osoby te mogły bezpośrednio zgłaszać swoje potrzeby, a także proponować konkretne rozwiązania usprawniające funkcjonowanie Książnicy. Wierzymy, że dialog jest kluczem do budowania oferty, która odpowiada na realne oczekiwania odbiorców.

Ważnym kierunkiem rozwoju będzie także tworzenie bogatszej oferty dla dzieci i młodzieży. W oparciu o najnowsze badania i obserwacje dotyczące potrzeb młodych użytkowników planujemy organizację warsztatów, zajęć kreatywnych i spotkań, które będą wspierać rozwój kompetencji czytelniczych, cyfrowych i społecznych.

Równocześnie zainwestujemy w nowoczesne rozwiązania technologiczne – m.in. książkomaty oraz urządzenia typu self-check. Pozwoli to czytelnikom na samodzielny odbiór zamówionych materiałów poza godzinami otwarcia biblioteki, zwiększając wygodę korzystania z naszych zasobów.

Książnica Beskidzka do roku 2030 pragnie stać się instytucją w pełni otwartą, nowoczesną i dostępną. Nasze działania będą oparte na dialogu społecznym, współpracy międzysektorowej oraz stałym doskonaleniu infrastruktury i kompetencji pracowników. Wierzymy, że dzięki temu biblioteka pozostanie nie tylko miejscem dostępu do książek, lecz także przestrzenią spotkań, integracji i rozwoju całej społeczności.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Opis tego, jakie znaczenie dla realizacji celów krótkoterminowego i długoterminowego będzie miało ewentualne uzyskanie grantu. Limit słów: maksymalnie 500.

Uzyskanie grantu ma dla nas kluczowe znaczenie zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i długofalowej. W najbliższych latach, a w szczególności w 2026 roku, kiedy Bielsko-Biała będzie pełniła rolę Polskiej Stolicy Kultury, w Książnicy Beskidzkiej planowany jest szereg wydarzeń o dużym znaczeniu społecznym i kulturalnym, takich jak np. Unplugged Festiwal, Watch Docs Festiwal, Dzień Zdrowia Psychicznego czy Dni Bielska-Białej. Brak dodatkowych środków grantowych znacząco utrudni nam realizację tych wydarzeń w formule w pełni dostępnej. Oznaczałoby to, że osoby ze szczególnymi potrzebami mogłyby zostać pozbawione możliwości uczestniczenia w przedsięwzięciach, które powinny być otwarte i inkluzywne dla całej społeczności.

Bez wsparcia zewnętrznego nie będziemy w stanie zapewnić kompleksowej dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjnej. Ograniczony budżet zmusi nas do stopniowego, rozciągniętego w czasie wprowadzania rozwiązań, co w praktyce oznacza, że podczas najważniejszych wydarzeń kulturalnych w 2026 roku pełna dostępność nie zostanie osiągnięta. Jako instytucja kultury zdajemy sobie sprawę z ogromnej wagi tego problemu – nieobecność osób z niepełnosprawnościami czy trudnościami komunikacyjnymi na wydarzeniach kulturalnych oznacza wykluczenie z życia społecznego i ograniczenie prawa do udziału w kulturze.

Pozyskanie grantu otworzyłoby przed nami możliwość wprowadzenia rozwiązań zapewniających uczestnictwo każdemu czytelnikowi i odbiorcy. W krótkim okresie oznaczałoby to m.in. wprowadzenie spójnego systemu oznaczeń – tablicy informacyjnej na elewacji, oznaczeń wewnętrznych w alfabecie Braille'a, tyflografiki, piktogramów czy systemu totu point, a także zakup pętli indukcyjnych i programów do komunikacji alternatywnej, takich jak Mówik czy Tim. Dodatkowo, planujemy stworzenie w pełni dostępnej strony internetowej, która umożliwi korzystanie z oferty biblioteki osobom z różnymi ograniczeniami oraz poszerzy wiedzę w zakresie dostępności.

W perspektywie długoterminowej grant pozwoliłby nam na konsekwentne znoszenie barier i stworzenie biblioteki przyjaznej, inkluzywnej, odpowiadającej na potrzeby każdej osoby. Chcemy, aby wszystkie pomieszczenia biblioteki – zarówno wykorzystywane na co dzień, jak i udostępniane okazjonalnie – były w pełni dostosowane do różnorodnych potrzeb użytkowników. Już dziś wiemy, że mamy szansę na pozyskanie środków na remonty i wyposażenie co najmniej dwóch naszych placówek dzięki budżetowi obywatelskiemu, a także na zakup książkomatu, co potwierdza, że rozwój infrastruktury i oferty instytucji odbywa się równolegle różnymi kanałami finansowania. Jeśli chodzi o szkolenia, staramy się je organizować na bieżąco, jednak w tym obszarze również regularnie korzystamy z funduszy zewnętrznych, aby zapewnić pracownikom możliwość stałego podnoszenia kompetencji w zakresie dostępności i obsługi osób ze szczególnymi potrzebami.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Należy podkreślić, że mimo starań Miasta Bielska-Białej, które finansuje działalność Książnicy, potrzeby biblioteki ze względu na oczekiwania społeczne rosną w związku z czym środki własne pozostają niewystarczające. Dlatego uzyskanie grantu jest realną szansą na wdrożenie rozwiązań, które uczynią Książnicę Beskidzką instytucją kultury w pełni dostępną, odpowiadającą na potrzeby mieszkańców w wymiarze lokalnym i ogólnopolskim.